

Žmogaus pakeistas kraštovaizdis

Žmogus keičia kraštovaizdį nuo senovės. Jau priešistorėje žmonės kirto ir degino miškus, kad turėtų vietos dirvoms, kuriose buvo sėjami javai ar kiti augalai. Tolesnės raidos metu ariamoji žemė/dirva plėtėsi miškų sąskaita/išstumdamą miškus. Iki devynioliktojo amžiaus žmogus savo aplinkinio kraštovaizdžio nepakeitė taip intensyviai, bet pramoninė revoliucija atnešė didelių pokyčių. Gamyklos pradėjo augti kaip grybai po lietaus. Žemės ūkio veikla neturi kraštovaizdžiui tokios didelės ir tokios žalingos įtakos kaip pramonė. Intensyviausiai žmonija keitė kraštovaizdį dvidešimtame amžiuje, kai ji pradėjo elgtis labai nuožmiai/agresyviai. Žmogaus lozungas skelbė: išakysim vėjui, lietai. Pasaulį raižo geležinkeliai, keliai ir autostrados. Pelenai iš šiluminių elektrinių naikina miškus. Intensyvi anglių ir iškasenų gavyba gali žemę paversti mėnulio peizažu. Pasaulis tapo vienu dideliu šiukšlynu. Tikrai paskutiniaisiais metais galima pastebėti, jog žmogus ima švelniau elgtis su kraštovaizdžiu ir gamta. Galbūt jis pagaliau suprato, kas Žemėje yra tikrasis šeimininkas...

Kiekvienai šaliai būdingas kitoks kraštovaizdis. Štai Lietuva yra lygi, o Austrijai yra būdingi aukšti kalnai - Alpės. Suomija vadinama tūkstančio ežerų šalimi.

Kai kurios šalys yra prie jūros, kitos - dykumose. Apie pusiaują auga džunglės, o šiaurėje, už poliaračio, plyti tik baltas sniegas. Kraštovaizdis turi didelės įtakos žmonių elgesiui. Pietiečiai yra temperamentingi, o šiauriečiai yra užsisklendę ir nekalbūs. Skaičiau, kad jeigu kas gimė ir augo žemumose, tai nemėgsta kalnų, o kas gimė ir augo kalnuose, nesijaučia gerai žemumose.

Koks kraštovaizdis būdingas Čekijai? Mūsų šalis yra kontinento viduryje, ji neturi tiesioginio priėjimo prie jūros. Paviršius yra kalvotas, valstybę juosia kalnagūbriai. Aukščiausias Čekijos kalnagūbris vadinasi Krkonoše, ten stūkso ir aukščiausias mūsų šalies kalnas - Sněžka. Kiti kalnynai - tai Jeseníky, Beskydy ar Šumava. Žemumos driekiasi palei didžiąsias upes – Paelbės

žemuna (Polabská nížina) prie Elbės, o Žemutinės ir Aukšutinės Moravijos slėnis (Dolno- a Hornomoravský úval) plyti palei upę Morava. Ilgiausia čekų upė - Vltava. Kitos svarbios upės yra Elbė, Oderis ir Morava. Čekijoje yra daug ežerų [ar tikrai? – V. Š.], tvenkinių – daugiausia jų esama pietinėje Čekijoje, pavyzdžiui prie miestų Rožmberk bei Svět. Čekija turi daug vandens užtvankų – didžiausioji yra pietų Čekijoje stūkstanti Lipno užtvanka.